

Morten Grande Fuglås

1066: Erobringen av England

Hvordan resulterte det i en Norman-seier og ikke en Anglosaksisk-seier, og hvilke faktorer spilte inn i favør til Normannerne?

Bacheloroppgave i Historie

Veileder: David Bregaint

Mai 2022

Morten Grande Fuglås

1066: Erobringen av England

Hvordan resulterte det i en Norman-seier og ikke en Anglosaksisk-seier, og hvilke faktorer spilte inn i favør til Normannerne?

Bacheloroppgave i Historie
Veileder: David Bregaint
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske og klassiske studier

Kunnskap for en bedre verden

Innhold

Innledning.....	2
Tematikk og problemstillingen.....	2
Tidligere forskning	3
Kilder og metode	5
Hoveddel	8
Situasjonen i England frem mot 1066	8
Bayeux-teppets mulige og ulike fortellinger	10
Hvem var sponsoren for Bayeux-teppet og når ble mesterverket laget?	12
Harolds fremstilling i Bayeux-teppet kontra kontinentale kilder	12
Hendelsesforløpet 1064-1066 ifølge Bayeux-teppet og kontinentale kilder	14
Krigføring og utrustning.....	18
Faktorer som spilte inn i en Norman-seier over Anglosakserne	23
Harald Hardråde og 1066	24
Slaget ved Hastings	25
Vær og vind, og «The Lucky Bastard»?.....	28
Konklusjon	29
Litteraturliste	30

Forkortelser

- WP. William av Poitiers.
- WM. William av Malmesbury

Innledning

Tematikk og problemstillingen

I året 1066 ble to ferder gjort klar til å seile til England, som setter i gang en forandring i kulturen til den Angelsaksiske-øya, senere kjent som Storbritannia. Her oppstår det to avgjørende slag som senere setter i gang en forandring i Nord-Vestlige Europa. Som en konsekvens av dette blir England underlagt Normandie. I det første av disse slagene, for Englands overherredømme, faller den «siste» viking kongen, hvor i det andre slaget faller den «siste» Angelsaksiske kongen. Disse slagene er kjent som Slaget ved Stamfordbrua og Kampen ved Hastings. Det overordnede temaet for denne oppgaven, vil være veien fram mot konflikten som oppstår, og konkluderer i året 1066. Perioden for dette begrenses fra ca. starten på 1000-tallet til 1066, hvor jeg skal fokusere på Bayeux-teppet, og andre kilder i å formidle veien frem mot Slaget ved Hastings. Hvor jeg også skal vise til hvordan Harold Godwinson ikke var den tyrannen folk flest så og ser ham som. Deretter skal jeg se nærmere på Slaget ved Hastings, og hvordan dette slaget ble utkjempet, ved å se på hvordan krigføring ble drevet på 1000-tallet. For man kan umulig snakke om Slaget ved Hastings uten å gå inn i hvordan de kriget på denne tiden. Bakgrunnen for tematikken kan begrunnes tredelt;

Som en av de mest bilderike fremstillingene for sin tid har vi Bayeux-teppet, ikke bare viser det oss hendelsesforløpet, men også utrusting for tiden det avbilder. Dermed er det av største viktighet å stadfeste betydningen av Bayeux-teppet som noe helt unikt, ikke bare for å forstå hendelsesforløpet til 1064-1066, men også som en ubeskrivelig viktig kilde for middelalderen i sin helhet. Teppet fremstiller alt fra avbildning av utrustningen, til både Normannerne og Anglosakserne på 1000-tallet, og som en ikonografisk kilde uten like.

Den andre grunnen er å få frem hvor avgjørende det var at Harald Hardråde seilte inn fra retning Nord-Øst ut fra Norge. Invasjonsstyrke hans landet i York, og avledet Harold sine styrker og får dem til å marsjere nordover der Slaget ved Stamfordbrua tar sted. Her spilte også vær og vind en svært sentral rolle for hvem som landet først, hvem som satt fast i Normandie og dermed måtte vente på at været skiftet.

Den tredje grunnen til tematikken (som henger sammen med den andre forklaringen) er hvordan det å lande uhindret i Pevensey, fikk som en konsekvens at William sine styrker kunne konsolidere seg. William beordret byggingen av to fort, hvor han kunne drive en lengre kampanje om det ble en nødvendighet om han tapte det første slaget, eller om Anglosaksiske folket sto imot. Disse begrunnelsene samles, og blir til problemstillingen som jeg skal svare

på. I en så politisk komplisert situasjon, hvordan resulterte det i en Norman-seier og ikke en Anglosaksisk-seier, og hvilke faktorer spilte inn i favør til Normannerne?

Tidligere forskning

Det finnes omfattende forskning knyttet opp mot både året 1066, og Bayeux-teppet i Europa, men mindre undersøkelser innenfor spesifikke årsaker på hvordan og hvorfor William vant over Harold i 1066. De fleste kilder påpeker bruken av kavaleri på Norman-siden, og manglende bruk av kavaleri på Anglosaksiske-siden. I 2008 var det en konferanse angående Bayeux-teppet i det britiske museum, som tok sted den 16 til 17 juli med 28 forelesere fra hele verden. Det er antatt at dette var en av de største, om ikke det største symposiet omhandler Bayeux-teppet i moderne tid. Denne konferansen brakte frem boka; *The Bayeux Tapestry New Approaches*, hvor 19 av de 26 artiklene er publisert. Redaktørene for denne samlingen av forskningsartikler som ble brukt under denne konferansen er Michael J. Lewis, Gale R. Owen-Crocker og Dan Terkla. «*The Patronage of Queen Edith*», er starten på denne samlingen av artikler, skrevet av Carola Hicks. Artikkelen går i dybde rundt tanken om dronning Edith, (enken til Edward Bekjenneren) som en mulig sponsor for Bayeux-teppet. Hvor Hicks også går inn på en interessant tanke om at første del av Bayeux-teppet forteller fortellingen om Harold, hvor han så faller offer for skjebnen. Sylvette Lemagnen skriver artikkelen «*The Hidden Face of the Tapestry*» i samme bok. Dette kan ses på som en hyllest til de vi ikke har navn på, de som laget og var forfatter for Bayeux-teppet. Lemagnen går også inn i hvordan status Bayeux-teppet hadde i 2008, ved å sette lys på hvor viktig flyttingen av det i 1980-tallet var, med tanke på at det ble tilgjengelig for forskere, og dermed ble det mulig å studere i en kortere periode.¹

David Hill og John McSween forklarer i sine sider om Bayeux-teppets forsøk på restaurasjon igjennom tiden og endringer som har blitt oppdaget. Samtidig hvordan Bayeux-teppet hadde blitt oppbevart igjennom en periode på nesten 1000-år.² Derek Renn skriver utdypende om hvor langt Bayeux-teppet er og hva som har gått tapt.³ En av de mer viktige delene ved Bayeux-teppet er utentvilt hvordan den fremstiller suksessen etter Edward Bekjenneren. De som går i dybde på dette er Pierre Bout og Francois Neveux, med; «*Edward the Confessor's Succession According to the Bayeux Tapestry*». Her blir det tatt for seg scene for scene i dybde om hva som skjedde, ikke bare ved hjelp av Bayeux-teppet, men også kontinentale

---

¹ Lewis, Owen-Crocker & Terkla, 2011, s. 37

² Ibid, s. 44

³ Ibid, s. 52

kilder.⁴ Ingenting er så omdiskutert innen 1066 forskning som om Harold var en rettmessig arver etter Edward Bekjenneren, eller om han var en tyrann. Det er flere forfattere som har sin artikkel i boka «*The Bayeux Tapestry New Approaches*», jeg har valgt noen av disse artiklene og tatt dem i bruk og dermed kun redegjort for dem.

Bayeux-teppet er ryggraden til selve oppgaven min, og jeg har tatt i bruk boka «*The Bayeux Tapestry*» grundig (sammen med den sist nevnte boka). Forfatteren for denne boka er Lucien Musset, men jeg har brukt Richard Rex sin oversatte versjon i en ny utgave som ble utgitt i 2005, originalen ble utgitt i 2002 på fransk. Boka er delt inn i to deler hvor den første delen; «Part One- General Issues» tar for seg det generelle spørsmål rundt Bayeux-teppet. Spørsmål som artistiske, personer, utrustning, bygg, kantene på veggteppet og den historiske bakgrunnen. Siste halv delen av boka; Part Two-Commentary» er da en scene for scene presentasjon av hele Bayeux-teppet.

Når det kommer til forskning på middelalderens krigføring på 1000-tallet i forbindelse med å se på Slaget ved Hastings er det spesielt en bok med samling av 31 fagtekster og artikler som har vært til stor hjelp. Organisasjonen *The International Library of Essays on Military History* og deres bok; «*Medieval Warfare 1000-1300*». Redaktøren for verket er John France som har redigert og satt sammen denne samlingen av faglitteratur som er skrevet av forskjellige forfattere. I en lengre tid har den akademiske verden innen middelalderens militære historie vært påvirket av tanken om at slagmarken ble dominert av riddere på hest. Sir Charles Oman skrev i sin artikkel; «*The Last Struggles of Infantry – Hastings and Dyrrachium*» at kavaleri dominerte på slagmarka helt frem til 1300-tallet der han trekker inn et eksempel hvor infanteri utmanøvrere kavaleri i kamp.⁵ Det man kan se på 1800-tallets forskning på middelalderens krigføring er at deres tanker om krig på den tiden er svært inspirert av deres samtids tanker om krigføring, som gjenspeiler seg i forskingen.

En prominent forsker på den tiden var E. Creasy som tok i bruk Clausewitz ideen og brukte den for å fremstille krigføring på middelalderen. Denne ideen gikk ut på; formålet med krig var å slå ut fiendtlig hærer i åpen konfrontasjon.⁶ Denne tanken ble ikke utfordret før på midten av 1900-tallet, av en belgisk forfatter med navnet J. F. Verbruggen. Han argumenterte at krig i middelalderen var langt mer systematisk enn man først hadde trodd, men grunnet at han skrev på nederlandsk så ble ikke hans verk spredd rundt om den mer dominerende

---

⁴ Lewis et al., 2011, s. 59

⁵ France, 2006, s. xi

⁶ Ibid, s. xi

engelsk-franske akademiske verden.⁷ Publius Flavius Vegetius Renatus en kjent senromersk forfatter skrev; «It is preferable to subdue an enemy by famine, raids, and terror than in battle where fortune tends to have more influence than bravery».⁸ Dette sitatet skal vi se er en mal for hvordan krigføring ble drevet generelt sett på middelalderen og Slaget ved Stamfordbrua og Hastings var to unike tilfeller.

En mer spesifisert forskning innen krigføring er å se nærmere på selve Slaget ved Hastings. Dette er også godt dokumentert av flere. En av de som har skrevet en mer utdypende rapport om dette er R. Allen Brown med; «*The Battle of Hastings*» utgitt i 1980. Den personen som kommer med de mest interessante tankene om Slaget ved Hastings er uten tvil, Stephen Morillo med «*Hastings: An Unusual Battle*» som ble utgitt i 1990. Han tar for seg tanken rundt hvorfor slaget varte så lenge og hvorfor man ikke fikk et raskt avgjørende slag. Mark Hagger. I boka «*William King and Conqueror*» (utgitt i 2012), tar han for seg livet til William opp mot 1066 og hans regime som konge over England. Han beskriver også Slaget ved Hastings. Forfatteren DeVries gir en praktfull presentasjon av England i forkant av 1066 som er til stor hjelp med å fremstille de lengre «rødetrådene» for hvordan 1066 blir til et komplisert år. Dette frem i boka som omhandler den nordiske invasjonen med Harald Hardråde; «*The Norwegian Invasion of England in 1066*» (utgitt i 1999).

Kilder og metode

For å svare på problemstillingen for denne oppgaven har jeg brukt ulike fremgangsmåter for å forstå hendelsesforløpet, ikke bare for 1064-1066, men for hele den relevante perioden opp mot Slaget ved Hastings. I forbindelse med de lengre historiske «røde trådene» mot Slaget ved Hastings har jeg undersøkt relevante historiske hendelser som er med på å bygge veien opp mot klimaksen i 1066. Gikk først inn for å studere tidligere forskning som hadde blitt gjort om dette teamet, der jeg fant en større mengde primære skriftlige kilder. Som førte meg på veien i å undersøke samtidskilder. I tillegg til kilder skrevet i ettertid, og oppdaget en betydningsfull forskjell i holdninger forfatterne hadde relatert til en av hovedaktørene for hendelsen i 1066. Dette er svært viktig å ha i bakhodet på grunn av den gjentakende trendenden som oppstår med at seinere kilder prøver å rettferdiggjøre visse hendelser igjennom historien, som jeg skal komme tilbake til senere. Informasjon knyttet opp mot 1066, er hovedsakelig skrevet på en periode fra kort tid etter Slaget ved Hastings, til midten av

---

⁷ France, 2006, s. xii

⁸ Ibid, s. xviii

1100-tallet. Som omfatter manuskripter, krønikere (er oversatt fra latin til engelsk) og en ikonografisk kilde.

Av ikke skriftlige kilder skal jeg ta for meg en levning i form av en ikonografisk kilde, det beryktede Bayeux-teppet. Dette veggteppet ble produsert kort tid etter 1066. Bayeux-teppet er en svært viktig levning og primærkilde for å forstå hendelsesforløpet, samtidig som vi skal se at denne kilden er relativt nøytralt i sin fremstilling av Normannere og Anglosaksere sammenlignet med 1100-talletskilder. Jeg skal senere dedikere en større del av hoveddelen for å redegjøre for flere av aspektene med veggteppet og hva det kan skjule. Samtidig se på utrusting som både Anglosakserne og Normannerne brukte under Slaget ved Hastings. I å forstå ulikheter og likheter i hvordan krigføring blir gjort på 1000-tallet, mellom de to partene. Før det må jeg stadfeste problematikken av å jobbe med en ikonografisk kilde som forteller om hendelsen fra 1064-1066 scene for scene. Det er hovedsakelig tre utfordringer angående å bruke Bayeux-teppet. Den første er at det er rene avbildninger av hendelsesforløpet, med svært lite tekst for å gi kontekst til scenene. Den andre er spørsmålet; hva var formålet til dette veggteppet og hvilket syn representerer det? Den tredje er i hvor stor grad har dette veggteppet blitt utsatt for forandringer under sine restaurasjonsforsøk av personer igjennom tiden. Alle disse spørsmålene skal gjøres et forsøk på å besvares innen hoveddelen som omhandler Bayeux-teppet.

Av skriftlige kilder skal jeg først og fremst bruke oversatte versjonene av disse bøkene;

- *Gesta Guillelmi* er verket til William av Poitiers, denne personen levde igjennom erobringen av England og kan si at han er en viktig øyenvitneberetning. Selve manuskriptet ble skrevet i ettertid av 1066 opp mot slutten av 1070-tallet. Denne versjonen som jeg bruker, er redigert og oversatt av R. H. C. Davis og Marjorie Chibnall fra en tidligere versjon som ble først redigert i 1619 av Andre Duchesne fra et unikt bevart ukomplett manuskript som mangler både sin originale start i likhet med sin slutt.⁹ Kan oversettes til norsk med «*Dydene til William*» og boka er delt inn i tre deler, hvor introduksjonsbiten er redaktørene og oversetterne som redegjør for boka og dens forfatter. De andre to delene er Pars Prima og Pars Secunda, og Pars Prima er livet til William før 1066 og Pars Secunda starter med at William får nyheter av at Harold siter på den Anglosaksiske tronen etter Edward Bekjennerens død.¹⁰

---

⁹ Davis & Chibnall, 1998, s. xv

¹⁰ Ibid, s. 101

- Den andre skriftlige kilden er av William av Malmesbury med hans *Gesta Regum Anglorum Volum I* er redigert og oversatt av R. A. B. Mynors, R. M. Thomson & M. Winterbottom. Dette verket består av fem bøker hvor jeg skal bare bruke bok II og III, som handler om England før Norman erobringen og om William den første. Dette komplekse verket ble skrevet på første halvdel av 1100-tallet og WM gikk inn for å redigere verket sitt rundt 1135 og gir oss redigerte versjonen W³ med revisjon C og B.¹¹ Der tidligere versjonene består av W¹ med hva vi kan kalle WM sine første tanker. Dette blir til W² med revisjonene A1 og Aa, som blir da til den siste versjonen med W³, med revisjonene C og B.¹² Dermed kan man si at T varianten symboliserer hans første tanker og der B varianten symboliserer WM sine siste tanker.¹³
- Den tredje oversatte primærkilden er skrevet av Orderic Vitalis der tittelen på manuskriptet er; *Ecclesiastical History volum II* med bok III og IV. Verket er redigert og oversatt av Marjorie Chibnall i 1969. Orderic var av mikset avkom der hans far var Normanner og hans mor var Anglosaksisk, og ble født i 1075.¹⁴ Orderic var svært imponert av og admirerte *Gesta Guillelmi* i hvordan den hadde blitt skrevet og dens autentisitet som øyevitneberetning, og dermed kopierte, hvor i noen tilfeller det oppstår ren avskrivning av verket til William av Poitiers.¹⁵ Samtidig kan man si at en av grunnene til at vi har informasjon om WP er grunnet Orderic.
- Vil også bruke litt tid på å snakke om to kilder til jeg ikke hadde mulighet til å lese selv, men forfatterne som skriver om suksesjonen av Edward Bekjenneren bruker disse kildene i en relativ stor grad og kommer med et mer Anglosaksisk syn på hendelsene. Den første er; *The Anglo-Saxon Chronicles*, er oversatt og redigert av Michael Swanton. Den andre er; *The Vita Ædwardi Regis* og ble skrevet ferdig i 1066-67.¹⁶ Disse er to skriftlige kilder, og tar for seg i likhet med WP. Hendelsen i sin samtid. Krønikeren er skrevet av flere forskjellige prester som var bosatt i ulike kloster. *Vita Ædwardi Regis* er skrevet som en hyllest til Edward Bekjenneren for å stadfeste hans helgen tittel.

Fleste av disse skriftlige kildene er skrevet på 1100-tallet, som vil si at de er skrevet i en ettertid av selve hendelsen av 1066. Dette kan skape spørsmål om deres formål. Det er et skille man kan lage mellom de generelle kildene som er skrevet på 1000-tallet og de på 1100-

---

¹¹ Mynors, Thomson & Winterbottom, 1998, s. xxiii

¹² Ibid, s. xxiv

¹³ Ibid, s. xxiv

¹⁴ Chibnall, 1969, s. xiii

¹⁵ Ibid, s. xviii

¹⁶ Lewis et al., 2011, s. 61

tallet. Primærkildene skrevet av Orderic Vitalies og William Malmesbury skiller seg ut sammen med andre 1100-tallets i med at de har et mer anti-syn på Harold Godwinson, som kan være med på å minke deres pålitelighet med at dette kan være et verktøy i å rettferdiggjøre et Norman-overherredømme over Anglosakserne. Kildene i seg selv som er skrevet på 1100-tallet er nok en mer gjenfortelling i hva som blir fortalt i 1000-tallet. Et godt eksempel på dette er verkene til Orderic Vitalies og William Malmesbury. Unntaket er at kildene har en vri på hvor det er anti-Harold propaganda.¹⁷

Hoveddel

I hoveddelen vil jeg starte med å redegjøre for de lengre linjene som førte Edward Bekjenneren på den Anglosaksiske tronen. Grunnet det er med denne personen som spiller en sentral rolle for hvordan situasjonen i 1066 blir komplisert. Deretter skal jeg gå i dybde på hva jeg vil kalle min hovedkilde og dedikere en større del på Bayeux-teppet og gi den hyllesten denne ikonografiskilden fortjener. For så videre skal jeg fokusere på krigføring og utrustning på 1000-tallet, hvor jeg skal analysere hvordan krigføring ble gjort og redegjøre for at krigføring på 1000-tallet var litt annerledes enn folk flest tror. Deretter i delen som skal omhandle faktorene som spilte inn i en Norman-seier i England. Skal jeg se på hvordan Harald Hardråde sin rolle spilte inn i 1066 med Slaget ved Stamfordbrua. Videre skal jeg gå i dybde på selve Slaget ved Hastings med å redegjøre for hvordan slaget varte så lenge og se på hva det egentlig var som vant slaget. Etterfulgt av faktorer jeg ikke kan kalle for noe annet enn flaks eller tilfeldigheter som; vær og vind som hadde en større innflytelse enn man kan tenke seg.

Situasjonen i England frem mot 1066

Poenget er å få frem hvor sterkt knyttet Anglosaksiske øya, Skandinavia og Normandie var knyttet sammen i denne perioden, hvor det skjer en kulturell flyt. 1000-tallet skulle vise seg for å være en rastløs periode for de som bodde på den Anglosaksiske øya. I 1016 taper Anglosakseren et avgjørende slag, som konsekvens blir underlagt danskekongen Knut den store, og der han regjerte til sin død i 1035 og som da blir etterfulgt av Hardeknut, som igjen blir etterfulgt av Edward Bekjenneren (disse var halvbrødre, og også hvor han fikk arveretten fra) som da igjen regjerte til sin død i 1066.¹⁸ Før 1016 så var det relativt fredfullt og mer harmonisk periode mellom de anglosaksiske og mennene fra nord.

---

¹⁷ Lewis et al., 2011, s. 64

¹⁸ Luna, 2020

Dette var grunnet en serie med sterke konger som viste seg å være for mye for plyndretoktene, men samtidig som mennene fra nord hadde bosatt seg i flere av stedene og bodde side ved side uten store problemer. Et av elementene som fikk inn denne rolige perioden var Alfred konge av vest sakserne (som også blir kalt den store), som satte i gang bygging av fortifikasjoner rundt større av landsbyene som ikke hadde noen form for fortifikasjoner fra før av.¹⁹ Disse var da wooden rampart/trevoller eller bruhs som det også blir kalt.²⁰ Som er det angelsaksiske navnet for befestet by, som man kan si er i likheter med akropolis fra antikken som også er en befestet by. Disse utbyggingene av befestete landsbyene førte til at de ikke lenger var like enkle å plyndre. Som førte til en form for fredsavtale mellom vikingene og angelsakserne. På slutten av 900-tallet så kom det nye problemer da Eadgar døde og hans sønn ble myrdet. Dette satte i gang en ny periode med indrestrid som ga mulighet til at plyndringstoktene kunne starte på igjen.²¹

Angelsaksiske krønikeren snakker i dybde i perioden 994 til året 1010 om de harde og intensive plyndringstoktene.²² Disse toktene var så voldsomme og hyppige at et av de alternativene som de hadde var å krone Sveinn konge over England for å få slutt på plyndringen av landet og bringe stabilitet med en sterk hersker, for dette hadde han visst med sine militære seiere.²³ Sønnen Knud tok over etter sin død i 1014, og etter å ha knust all motstand ble han konge over England i 1016. Han brakte inn en ny periode med stabilitet helt til sin død i 1035.²⁴ Det var ikke bare stabilitet han tok med seg som hersker, den danske-norrøne kulturen fulgte også etter til den angelsaksiske verden. Resultatet av denne sammensmeltingen av kulturer kommer vi til å se når den kjente norrøne elite krigerne blir tatt i bruk av Angelsakserne. Vi kan også se dette med hvordan Godwin støttet danske kongene i sin regjeringstid, samtidig som han var en av de mer prominente adelene i England. Han var Jarl over Wessex under Knud Den Store sin regjeringstid og samtidig gift med Gyda som var søster til en dansk Jarl.²⁵ Allerede her ser vi en sammensmelting av kulturer. Kan også se dette med å ta en titt på Bayeux-teppet. Som fremstiller Angelsaksiske stryken som kjempet ved Hastings. Med både runde skjold og den kjente danskeøkse. Som er på en måte en av skildringene «vikingene» får siden den var antagelig godt brukt.

---

¹⁹ DeVries, 1999, s. 16

²⁰ Ibid, s. 16

²¹ Ibid, s. 17-18

²² DeVries, 1999, s. 18-19

²³ Ibid, s. 20

²⁴ Ibid, s. 20

²⁵ Lunga, 2021

Bayeux-teppets mulige og ulike fortellinger

Dette mesterverket av et veggteppe fremviser hendelsesforløpet fra ca. 1064 med det omdiskuterte oppdraget til Harold gitt av Edward, til 1066 som konkludere med Slaget ved Hastings. Under studeringen av veggteppet er det synelatende mer kompleks enn man hadde først antatt. Forfatteren for dette verket var et geni uten like, med hvordan hendelsene blir fremstilt, og som har vært med på å skape debatt om hvilket syn det representerer. Samtidig hvordan man får en utrolig avbildning av hva ridderne sin bekledning og hvordan hirden så ut i Anglosaksiske England. Bayeux-teppet skal først og fremst hjelpe med å forstå hendelsesforløpet til 1064-1066, og sammen med kontinentale kilder gi en forklaring på mulige tolkninger av hva som skjedde. Før jeg kommer til dette så vil jeg dedikere litt tid til å snakke om selve mesterverket som har fått navnet Bayeux-teppet. Dette er for å ære forfatteren, mulige sponsorer og de som broderte dette verket. Som har vært med på å skape en stor historisk debatt om selve 1066 og andre tematikk angående middelalderen.

Når man ser på en levning så er alltid et spørsmål som kommer til tankene, «hvor autentisk er den?» I dette tilfellet er Bayeux-teppet svært autentisk. De aller fleste er enige i at broderingen på dette veggteppet er laget på siste halvdel av 1000-tallet, kort tid etter Slaget ved Hastings.²⁶ Dette er spesielt med måten ulike aspekter blir avbildet på, med tanke på utrusting av riddere, hirden og skipene. Måten det er laget på er for autentiske til denne perioden for å være en forfalsking.²⁷ Samtidig har Bayeux-teppet sterk tilknytting til halvbroren til William, Odo av Bayeux, og hvor hans navn nevnes flere ganger.²⁸ Selve katedralen i Bayeux hadde også en periode den ble restaurert, hvor den ble gjenbygd en gang etter 1049 hvor selve feiringen av dette skjedde i 1077.²⁹ Ved denne anledningen hadde det vært et optimalt tidspunkt å publisere dette mesterverket, med en så viktig anledning, hvor så mange prominente personer var samlet på et sted.³⁰

På en så gammel levning av tøy er det umulig at den er fortsatt i full prakt som da den ble laget. Dermed er det viktig å se på skadene og restaurasjonsforsøk, samtidig mulige endringer som er gjort. David Hill og John McSween har utbyende gjort rede for dette som jeg skal vise. Ulike deler er fragmentert, der det ser ut som noe har blitt fjernet fra veggteppet. Som kan

---

²⁶ Musset, 2005, s. 16

²⁷ Ibid, s. 16

²⁸ Ibid, s. 17

²⁹ Ibid, s. 16

³⁰ Ibid, s. 16

være så mye som 21 identifiserte steder.³¹ Som kan være konsekvens av tidligere pilgrimer eller lignende har besøkt Bayeux og dermed tatt med seg en del som suvenir og memento. Et eksempel på dette skjedde også med Stonehenge; der geologiske hammere ble brukt for å skaffe seg en bit av monumentene.³² Når man skal se på grunnen til hvorfor Bayeux-teppet har overlevd så lenge, så er den egentlig en svært godt bevart levning. Dette kan begrunnes i form av to avgjørende faktorer. Faktor en, kan forklares med at veggteppet ble bare dratt frem i to uker hvert år.³³ Den andre faktoren er at den ble godt brettet sammen og lagret i en boks forseglet med Cedarolje, som er et naturlig frastøtende produkt for nattsvermere.³⁴ Selv om det å se på restaurasjonsforsøk og endringer er svært viktig, må jeg gå videre å forklare andre temaer som er interessant med Bayeux-teppet. Når det er snakk om hvor langt det er så har Derek Renn gjort et estimat på at Bayeux-teppet. Renn har kommet frem med at ulike med at ulike personer har gjort ulike estimater når de har målt broderiet under flyttingen i 1980-tallet, men det generelle estimatet er på rundt 68.50m langt og 0.5m bredt.³⁵ Ulike delene som Bayeux-teppet er satt sammen av har ulike bredder samt lengder.

Bayeux-teppet er delt inn i scener, hvor hver scene blir delt opp i overganger som er tydelige og mindre tydelige; i form av bygg, pilarer og spesifikke hendelser. Samtidig som vi kan se at en scene er todelt, der man har en øvrig del i scenen og en nedre del i scenen, med Edward Bekjennerens sin dødsleie på scene 27/28.³⁶ Igjennom hele veggteppet kan man se mot kantene, så er broderiet dekorert med tre forskjellige emner; dyr av fantasi opphav, samt løver og fugler, der det også blir avbildet mennesker og hvor kantene blir en del av fortellingen.³⁷ To eksempler hvor kantene blir en del av fortellingen er når båter seiler over havet, som vi kan se med scene 34. Nyheter om Harold som sitter på tronen i England blir ført over den Engelske-kanalen til William. Scene 38 er hvor vi ser flåten som frakter Norman invasjonsstyrken over den Engelske-kanalen.³⁸ Vi kan også se med hvordan bunnen av veggteppet blir dekt av døde og døende menn, med ulike skader på scene 50-52 og scene 57 og ut veggteppet.³⁹

---

³¹ Lewis et al., 2011, s. 48

³² Ibid, s. 48

³³ Ibid, s. 51

³⁴ Ibid, s. 51

³⁵ Ibid, s. 52-53

³⁶ Musset, 2005, s. 164

³⁷ Ibid, s. 72

³⁸ Ibid, s. 72

³⁹ Ibid, s. 72

Hvem var sponsoren for Bayeux-teppet og når ble mesterverket laget?

Det å finne ut hvem som var sponsoren som satte i gang denne prosessen og hvor Bayeux-teppet ble laget, og selve forfatteren bak fortellingen kunne ha gitt oss perspektiver som har gitt oss nytt innblikk i fremstillingen av veggteppet. Denne delen skal handle om to mulige sponsorer bak Bayeux-teppet som kan være med å forklare hvorfor veggteppet fremviser noen personer i en mer prominent rolle enn andre personer. En av de mest nevnte personene er Odo av Bayeux, halvbror til William av Normandie og bror til Robert av Mortain. Odo av Bayeux er en av de mulige sponsorene sammen med Edith, Edward bekjennerens enke og søster til Harold. Samtidig så har Edith enken til Edward Bekjenneren fått mye skryt av kontinentale kilder. WP og WM gir henne stor kredibilitet i å være svært klok. Like klok som en mann. Dette er nok en av de beste komplimentene en kvinne kunne få i et mannsdominant samfunn.⁴⁰ Carola Hicks tar for seg dette interessante ideen med Bayeux-teppet. Vi kan også se med hennes død at hun ble svært respektert av William som satte i gang et storslagent begravelse, der kisten ble både dekt av gull og sølv, ble begravd nær sin ektefelle Edward Bekjenneren.⁴¹ I med at begravelsen var så praktfull og at hun ble så godt behandlet kan ha noe med at hun var en av sponsorene til Bayeux-teppet, og denne begravelsen var på en måte en takk for hennes dyktige arbeid i å fremvise Williams rett på å arve tronen.⁴² Samtidig gi en god og ærerik fremvisning av den tapende siden som var da Anglosakserne og Harold. Som kunne hjelpe å samle de to partene, de kom ut seirende og de som kjente på nederlag.

Uansett hvor interessant denne tanken om hvem som kunne sette i gang dette prosjektet er, så er det uheldigvis umulig å finne ut av hvem som sponset, laget og var forfatter bak Bayeux-teppet. Ingen andre kilder fra denne perioden nevner noe som helst om Bayeux-teppet og veggteppet i seg selv avgir ingen forfatter, eller noe annet som kunne stadfestet faste solide bevis annet enn teorier og flere spørsmål. Dette udefinerte svaret er frustrerende og kunne ha ledet til at flere svar til uløste spørsmål og tanker rundt 1066, samtidig informasjon om å avdekke håndverkerne bak mesterverket.

Harolds fremstilling i Bayeux-teppet kontra kontinentale kilder

Det har alltid vært en overøvrig tanke i lang tid at Bayeux-teppet var en fremstilling av et «Norman-syn» på invasjonen, men dette har i nyere tid blitt lagt til side. Grunnen til dette er med hvordan forfatteren av dette mesterverket er svært nøytral i sin fremstilling av Harold.

---

⁴⁰ Lewis et al., 2011, s. 6

⁴¹ Ibid, s. 6

⁴² Ibid, s. 6

Spesielt med hvordan Harold blir avbildet, der det er ingen hint til forrædersk, tyrannisk eller lignende ord eller avbildninger som beskriver han på en eller flere av disse måtene. Som han da blir utalt som i seinere kilder. Tvert imot så viser Bayeux-teppet at Harold var en modig krigersom utmerket seg i Bretagne-kampanjen til William i starten av Bayeux-teppet og senere med at han blir gitt tronen. Vil med senere kilder mene de ut mot 1100-tallet, med Orderic Vitalies og WM. Disse er bare noen få kilder/forfattere som har denne tanken om at Harold var aldri en rettmessig konge over England. De tyder hva som ble skrevet i å rettferdiggjøre deres egne agendaer. Som er å rettferdiggjøre en Norman-overherredømme i England.⁴³ I likhet med hverandre så forteller alle parter om en ed Harold ga til William etter kampanjen i Bretagne, der han frivillig bekreftet denne eden.⁴⁴ Harold under begravelsen til Edward når hans undersåtter sørget for sin konge, fikk han til seg lojaliteten fra aristokratiet og griper tronen.⁴⁵ WM mener også om han hadde fått den Engelske tronen på et lovlig vis hadde han klart å regjere som konge med klokskap og makt.⁴⁶ Dette begrunner han med å nevne, når det var krig før mot Edward, så var det Harold's tapperhet i kamp som førte de til seier.⁴⁷

I å finne situasjoner hvor Harold viste seg i å være en «dårlig person» så bruker de 1100-tallets forfatterne de samme hendelsene som hverandre, bare noen er mer brutale i hvordan de skriver om det. Ingen er så harde mot Harold, som Orderic Vitalies; «His unjust usurpation had brought about warfare between peoples, and had plunged many mothers into mourning for their sons and wives for their husbands».⁴⁸ Etter sin hjemkomst skulle Harold ha lurt Edward i å få han til å tro at William hadde gitt opp sitt krav på tronen til Harold, hvor han fikk Williams datter i giftemål.⁴⁹ Orderic forklarer regjeringstiden til Harold, på den korte tid han satt på tronen, hadde Harold brakt frem stor skade, mened og grusomheter for folket; «In short time the kingdom which he had nefariously seized was polluted with crimes too horrible to relate».⁵⁰ Tostig som sjeldent blir nevnt blir satt i godt lys av Orderic, han nevner at han så sin brors ondskap og dermed erklærte krig på sin bror. I gjengjeld ble han bannlyst av sin Harold.⁵¹ Andre kilder nevner noe annet som er interessante med dette. Tostig blir bannlyst på

---

⁴³ Lewis et al., 2011, s. 63

⁴⁴ Mynors et al., 1998, ii.228.4

⁴⁵ Ibid, ii.228.8

⁴⁶ Ibid, ii.228.8

⁴⁷ Ibid, ii.228.8

⁴⁸ Chibnall, 1969, s. 135

⁴⁹ Ibid, s. 137

⁵⁰ Ibid, s. 139

⁵¹ Ibid, s. 139

grunn av sitt fravær som Jarl i Northumbria og han hadde også tilsynelatende prøvd å gjøre attentat forsøk på noen av aristokratiet i sitt territorium.⁵² Folket, misfornøyd med en sør-angelsakser som Jarl, og en fraværende Jarl. Dro sør og forlanget et skifte i hvem som var Jarl Earlover Northumbria.

Hendelsesforløpet 1064-1066 ifølge Bayeux-teppet og kontinentale kilder

Det å forklare hva som skjer i forløpet av 1066 og helt opp til kampen ved Hastings er relativt likt med hva Bayeux-teppet viser og kontinentale kilder. Det som skiller seg ut fra kilde til kilde er hva jeg har vist til ovenfor, at det er noen som prøver å undergrave Harold. Han enten blir sett på som en rettmessig tronarving etter Edward eller en tyrann som tok til seg makten på ulike måter. I starten av Bayeux-teppet ser vi at Edward har en samtale med noen som kan være Harold på scene 1. Harold reiser mot sør-kysten av England i de neste scenene. På scene 4 viser Harold sin avreise fra England. Destinasjonen og formålet er noe som ikke blir fortalt av veggteppet. Det er tre mulige destinasjoner som kunne ha vært hans formål; første er bare en harmløs fisketur som endte opp på den andre siden av kanalen. Den andre kunne vært en mulig reise til Flandern. Den tredje mulige destinasjonen var i hoffet til William.⁵³ Vi vet, er at han endte opp der han ikke hadde planlagt.

Oversatte teksten på Bayeux-teppet omtaler reisen slikt; «Med vindfylte seil ankommer de landet til Wido» (som også blir omtalt som Guy).⁵⁴ Med vindfylte seil kan det antyde en storm som sendte de av kurs. Strandet i Ponthieu blir de fanget av Guy (scene 7), hvor de neste scenene 8-14 fører Harold til hoffet til Guy, der det skjer en dialog hvor han så får snakke for seg, der han blir overført/frigjort av William.⁵⁵ Som fikk han i en særskilt posisjon der han på en måtte *skylte* William en stor tjeneste i å få han ut av hendene til Guy. Det å bli skipsvraket og man kommer seg på land etter denne dramatiske hendelsen skulle man ha trodd at faren var over.

I realiteten var det en ny fare om å bli tatt til fange av hvilken herre som eide landet du nå trækker på, for skipvark ble sett på som lett bytte.⁵⁶ Fortellingen til Harold fører oss ifølge broderiet, til Williams kampanje i Bretagne, hvor broderiet viser Harold sine dyder i krig og kommandør på slagmarka scene 16-21.⁵⁷ I etterkant av Bretagne-kampanjen så ser vi noe som

---

⁵² DeVries, 1999, s. 182

⁵³ Musset, 2005, s. 98

⁵⁴ Musset, 2005, s. 100-101

⁵⁵ Ibid, s. 110-124

⁵⁶ Musset, 2005, s. 104

⁵⁷ Ibid, s. 130-141

tyder på at Harold gir en ed til William i form av to scener. Den første er hvor Harold blir «gitt våpen» av William på scene 21.⁵⁸ Som kan tyde på en tidlig avbildning av hvordan man ble «knighted» eller med andre ord, et innblikk i hvordan en ridderseremoni på midten av 1000-tallet så ut, før det blir mer geistliggjort. Bayeux-teppet viser ingen tegn til hva dette egentlig skal forestille, men det kan være at William imponert over Harold sine egenskaper gir han en belønning av noe form. For Bayeux-teppet legger ikke skjul på Harold's heltedåder i denne kampanjen i Bretagne. Den andre scenen er en ed som blir gitt ved scene 23. Skriften på Bayeux-teppet stadfester som følger; «Where Harold took an oath to Duke William». Utentvil så er dette en ed som blir gjort, men det nevnes ikke hvilken ed det er, eller hva som ble lovet. Det vi vet er at det ble gjort ved relikvier. Scene 24 viser hjemkomsten til Harold, hvor scene 25 viser til slutten på året 1064 og vi får et hopp fram i tid.⁵⁹

Dette hoppet fram i tid fører oss til en døende Edward på scene 26-27, der han mest sannsynlig tilbrakte sin siste jul i Westminster palasset, siden lengre reiser var nok umulig.⁶⁰ Det er på slutten av livet til Edward som skaper konflikten i 1066. Hadde han hatt en arvtager som hadde vært godtatt før sin død av flere parter, har man også sluppet unna konflikten. Dette er spesielt viktig om det er flere parter som ser på seg selv som den rettmessige arvtageren. Deretter på scene 27 og 28 får vi Edwards begravelse og dødsleie, i den rekkefølgen. Skriften på Bayeux-teppet nevner; «Her kong Edward snakker med hans nære undersåtter ved hans seng».⁶¹ Ifølge Anglosaksiske krønikerne så ble tronen gitt til Harold. Ifølge Vita Ædwardi så betrodde Edward til Harold sin enke og kongedømmet til hans beskyttelse.⁶² Ifølge Bouet og Neeveux så var det ikke bare å arve kongedømmet i England, man måtte ha godkjennelse av «de vise menn» eller vitaen som de også blir omtalt som.⁶³ Disse var nok de øvre elitene i England som hadde mye innflytelse. Med at det var på måte en form for et «godkjennelses-ledd» for å bli konge. De nevner også at Edward bukket under for Anglosaksiske folket med hvem de ville ha som konge; «That English people make Harold, or anyone Duke og King, I grant it.»⁶⁴ Dermed var det neppe mulig å «stjele til seg makten» som Orderic Vitalies og WM nevner. Det som er sannsynlig er at grunnet Harold var leder for den mest anerkjente familien i England, der flere av Godwin-sønnene hadde blitt til større

---

⁵⁸ Musset, 2005, s. 142

⁵⁹ Ibid, s. 158

⁶⁰ Musset, 2005, s. 160

⁶¹ Ibid, s. 166

⁶² Ibid, s. 166

⁶³ Lewis et al., 2011, s. 61

⁶⁴ Ibid, s. 64

Jarler og dermed hadde stor innflytelse sammen på hvem som kunne bli akseptert som konge. Hvor det ikke er utenkelig at Harold hadde ambisjoner om å bli konge og at han brukte familiens innflytelse til å bli akseptert, som WM stadfester; «...for he was always trying to impress public opinion, being of course consumed with ambition to be king.»⁶⁵

I de scenen 25-31, etter Harolds kroning får vi vite at ikke alle er like begeistret av Harolds kroning til konge.⁶⁶ Vi kan til og med se på Bayeux-teppet der noen personer har et misfornøyd ansiktsuttrykk. WM nevner som følgende; «And so, as I have said, Englishmen's wishes were divided, though openly all wished Harold well.»⁶⁷ Orderic Vitalies nevner; When the English learned of Harold's presumptuous usurpation, they were moved to anger; some of the most powerful were ready to resist him by force and refused to submit to him in any way.»⁶⁸ Kildene som kommer på 1100-tallet er også uenig i hvordan og i hvilken grad Anglosakserne reagerte med Harolds kroning til konge. Dermed ble Harold den nye Anglosaksiske kongen, og nyheter spredde seg raskt med hvor i scene 33-34 hvor William får vite disse nyhetene.⁶⁹ De neste scenen 34-38 viser oss alt fra konstruksjonen av båter, frakting av disse til kysten og hvordan våpen og rustinger blir fraktet til båtene. Under scene 38-40 viser flåten som seiler over den Engelske-kanalen, hvor de så lander.⁷⁰ Dette er hvor også de viser at den Norman-flåten lander helt uten problemer og laster av både hester og menn.

Man kan ikke stedfeste hvor viktig det å lande uhindret på fiendtlig territorier er. De Bayeux-teppet viser med scene 40-41 speidere blir sendt ut for å speide etter fiendtlige bevegelser og se hvordan området rundt landingen er. Dette er nok for å finne et akseptabelt sted hvor de kan bygge en militærleir. Scene 41-48 er tiden før Slaget ved Hastings tar sted, der vi får se festmåltid, plyndring av landsbygda i å få Harold til å møtes i strid og konsolidering av området rundt brohodet som de nå hadde skapt i Pevensey.⁷¹ De neste scenene fra 48-50 får vi starten på slutten fortellingen om 1066 der vi ser begge armeene gjør seg klar til strid, med Norman-riddere som rir ut og hvor begge parter spør sine speidere hvor hverandres arme befinner seg. Striden starter på scene 50-51 med fortroppene til William blir hjulpet av bueskyttere i sin fremmarsj.⁷² På scene 52 så blir Harolds brødre drept, Gyrrh og Leofwine, de

---

⁶⁵ Mynors et al., 1998, ii.228.8

⁶⁶ Lewis et al., 2011, s. 60

⁶⁷ Mynors et al., 1998, ii.238.2

⁶⁸ Chibnall, 1969, s. 139

⁶⁹ Musset, 2005, s. 180

⁷⁰ Ibid, s. 205

⁷¹ Musset, 2005, s. 210-219

⁷² Ibid, s. 228-229

neste scenene viser krigens gang hvor mange dør på hver side. Som gjenspeiler seg i kantene av veggteppet. Scene 54 og 55 viser den beryktede hendelsen med venstre flanken flykter hvor biskop Odo (Williams halvbror) og William klarer å inspirere soldatene på nytt med at William tar av seg hjelmen og viser at han er i livet.⁷³ Dermed har man kommet til en av de mer omdiskuterte hendelsene. Hvor Harold blir felt i kamp med scene 56-57. Skal ikke starte en diskusjon om hvordan han døde for hva Bayeux-teppet viser med pil i øyet har vist seg i å være en restaurasjon med originale hulene som er brukt.⁷⁴ Det som blir sakt av kilder er at en pil traff han i øyet og en ridder felte Harold med et kutt til låret. Det kan være at Bayeux-teppet prøver å vise dette på scene 57.⁷⁵ Dermed konkluderer kampen med at Anglosaksiske armeen flykter. Dette var bare en mer overfladisk redegjørelse av Bayeux-teppet, men jeg vil tro den fikk frem de viktigste delene hvor det skaper et helhetlig bilde over 1066 som noe mer nøytralt syn enn et særskilt Norman-syn på hendelsen.

Hvilket syn er det Bayeux-teppet prøver å formidle?

Som nevnt har det i lang tid blitt forstått som at Bayeux-teppet var formidlingen av et Norman-syn på konflikten av 1066, men dette er feil forståelse og undergraver komplekse fremstillingen som forfatteren av Bayeux-teppet hadde. En interessant forståelse av Bayeux-teppet er hvor den forteller historien om Harold som faller offer for en umulig skjebne. Denne forståelsen er ikke umulig, med tanke på at det ligger svært mye fokus på selve Harold og hva hans opplevelser i årene 1064-1066. Der den starter med at han blir beordret, eller drar av egen vilje til å utføre noe som ser ut som et politisk oppdrag over den Engelske-kanalen.⁷⁶ Hvor det raskt går galt og blir fanget av Guy og løslat av William, hvor han da skylder William en stor tjeneste. William drar full nytte av dette som man kan tyde av de kommende scenene. Drar han med på en kampanje i Bretagne og gir han våpen for å så bli satt til å sverge på relikvier før sin tilbakekomst til England.⁷⁷ Akkurat hva som blir sakt og hvilken ed vet vi ikke for sikkert, siden veggteppet nevner bare en ed. Hvilken ed? Kan være dette er eden hvor han Harold sverger hvor han skal støtte Williams krav til den Engelske tronen. Som bare stadfester denne forståelsen. For han blir også fortalt av sin døende konge, Edward Bekjenneren at han skulle arve tronen etter hans død. Som setter han opp i en umulig situasjon hvor han må velge mellom sin døende konges siste ord eller eden han gav til William på

---

⁷³ Musset, 2005, s. 250

⁷⁴ Ibid, s. 258

⁷⁵ Ibid, s. 258

⁷⁶ Lewis et al., 2011, s. 5

⁷⁷ Ibid, s. 5

relikvier.⁷⁸ Hvor han så valgte å følge sin konge, der vi kan se han blir gitt tronen og ikke tok den med makt, hvor det er mange kilder i ettertid vil ha oss til å tro.⁷⁹ Pierre Bouet og Francois Neveux stadfester at i den anglosaksiske kulturen er et løfte som blir gitt på dødsleie noe som trumfer over alle andre løfter tidligere gitt.⁸⁰

Krigføring og utrustning

Med å se på de ulike scenen i Bayeux-teppet, fra Bretagne-kampanjen til William i 1064 (scene 16-21) til selve innblikket i frakting av ringbrynjer, spyd, sverd og skjold (scene 36-38) som skaper et bilde av et mangfold av utstyr til krig og en særdeles kompetanse innen logistikk. Som blir etterfulgt av Norman-flåten reiser over den Engelske-kanalen (scene 38-40) og deretter detaljert viser hvordan riddere og infanteri blir utrustet i krig. Alt fra hva de har på seg til hvordan de kjemper. Det å se på hvordan de var kledd til strid kan si mye om hvordan kamper ble kjempet og spesielt hvordan strategier og taktikk ble brukt rundt de ulike enhetene. Skal nå se på ulike aspekter med dette å prøve å gjøre en gjenfortelling og analyse i hvordan de ulike armeene så ut ved slaget ved Hastings og avgjørende strategier som avgjorde slaget.

For å stadfeste at middelalder krigføring var mer komplisert enn man tror vil jeg bruke tid på å diskutere ledelsen i militæret på denne tiden. Frem mot 1300-tallet var militærledelsen i hendene på tradisjonelle landeier-eliten, siden dette var deres kall og rolle i samfunnet, hvor de også hadde monopol på.⁸¹ En måte å stadfeste dette på var å bygge slott. Der tanken om slott er noe som blir brukt defensivt, men som vi kan trekke inn var også slott brukt offensivt.⁸² Kunne med dette ekspandere sitt område fra disse slottene. Et eksempel på dette er hvor William setter i gang ordre om å bygge slott i Sør-England. William kunne om han tapte slaget, trekke armeen tilbake, og kunne prøve å holde ut til nye forsterkninger krysset den Engelske-kanalen. Samtidig har slottene som hadde blitt konstruert vært spydspisser som han kunne brukt for å skape kontroll over Sør-England. Ende et eksempel på det å bruke slott, hvor også en ny type slott sprer seg til Normandie er med Fulk av Nerra sin slottsutbygging.⁸³ Slottene ble bygget ca. 48 km fra hverandre.⁸⁴

---

⁷⁸ Lewis et al., 2011, s. 5

⁷⁹ Ibid, s. 6

⁸⁰ Ibid, s. 64

⁸¹ France, 2006, s. xvi

⁸² Ibid, s. xvi

⁸³ DeVries & Smith, 2012, s. 213

⁸⁴ France, 2006, s. xvi

Disse slottene er hva man kaller; «motte and baily» slott. På norsk blir det mer i rettingen av en befestet høyde med en borggård. Måten det ble bygget på, var at de først gravde en vollgrav, der fikk de materialet til å bygge høyden hvor andre linje av forsvarsverk startet. Øverst på høyden ble det konstruert et kastell/tårn som også kan beskrives som et «citadell», som formet et indre forsvarsverk, på en oppkastet høyde beskyttet av både denne høyden, og palisade-vegger nederst og øverst på denne høyden.⁸⁵ Det var totalt tre palisadevegger, hvor vollgraven var rundt den ytterste palisaden som også formet borggården, dette skapte et større rom mellom andre og første forsvarsverk.⁸⁶ Riddere og deres bruk som kavaleri kunne de ri ut for å dominere større landområder og trekke seg tilbake kjapt om det så var nødvendig.⁸⁷ Det som var imponerende med disse slottene er at de er noen av de første som bygges i stein, de aller fleste frem til 1100-tallet ble laget av jord og tre.⁸⁸ Så med dette kan vi si at det å bygge slott var og ble gjort for å vise status, men også for å forsvare sine områder og ekspandere sitt område.

Dette er viktig når man tenker på hvordan krigføring ble drevet på middelalderen, med den ekstensive utbyggingen av slott kunne de som ble angrepet trekke seg tilbake i slottene og dermed vente på forsterkninger fra andre steder. Dette var da på bekostningen på de som ikke kunne forsvare seg selv, de som bodde på landsbygda. Mye av krigføring på middelalderen var å plyndre og skape press på de som regjerte i å gi etter. I stor skuffelse av historikere så har det vært en mangel på store slag med armeer i de tusener som kjempet ut slagene. I realiteten så kan vi se at det var mindre kamper som utgjorde de fleste av tilfellene. Dette kan stadfestes med den kjente senromerske skribenten; Publius Flavius Vegetius Renatus. Som var svært populær i middelalderen som kan ha gjort at middelalderens krigføring ble påvirket av dette; «It is preferable to subdue an enemy by famine, raids, and terror than in battle where fortune tends to have more influence than bravery.»⁸⁹ Denne tanken er også delt av historikeren Hewitt som skrev i 1958; «Medieval warfare is not solely nor even largely battles and sieges. For weeks and even months at a time it is military pressure exerted by the destruction of life, property and the means by which life is maintained».⁹⁰ Denne måten å utføre krigføring på er en passende strategi som passer svært godt i fattige samfunn, hvor krigføring var en sesong baserte aktivitet. Samtidig var det å plyndre og herje på landsbygda

---

⁸⁵ DeVries & Smith, 2012, s. 213

⁸⁶ Ibid, s. 213

⁸⁷ France, 2006, s. xvi

⁸⁸ DeVries & Smith, 2012, s. 217

⁸⁹ France, 2006, s. xviii

⁹⁰ Ibid, s. xvii

en mindre trussel på eget liv enn å kjempe mot en organisert motstandsstyrke. Dermed var det nok en populær måte å fremme sine viljer på andre. Spesielt med tanke på hvordan store deler av middelalder Europa var utsatt for en periode med ekstensiv konstruksjon av slott og borger av ulike størrelser.⁹¹

Krigføring i middelalderen har lenge blitt omdiskutert, der to av elementene er hva som egentlig vant kamper. Var det kavaleriet som vant slagene, eller var krigføring litt mer komplisert enn å bare sende riddere mot fiendtligfrontlinje? I å beviser at kavaleri ikke var en avgjørende faktor i seg selv generelt under middelalderen, men et redskap på slagmarka med lik linje som infanteri kan man se på Slaget ved Hastings. R. Allen Brown mener at kavaleri var et avgjørende redskap for at Angelsakserne tapte.⁹² Sammen med ideen at kavaleriet brukte sjokk-taktiker; som vil si en tyngre bevæpnet ridder på hest med en lanse/spyd under armen. Bayeux-teppet viser at noe lignende ble tatt i bruk, men viser også andre måter ridderne brukte lanser og spyd på. I å studere Bayeux-teppet kan man se hvor de har spydet i en kastende posisjon, dette kan tyde på at de kastet spydene fra hest for så å skifte til sitt andre våpen. Denne måten å holde spydet på er også hva infanteriet gjør når de skal stikke spydet over skjoldet til fienden. Kan være noe lignende som blir brukt av kavaleriet. M. Bennett utfordret ideen med at kavaleri var en alt avgjørende faktor på slagmarka med å trekke inn terrenget, som kunne være til hinder.⁹³ Kavaleri har mobiliteten på slagmarka, men er avhengig i hvordan terrenget er for å få størst utbytte. Samtidig avhengig i å holde fiendtlige infanteriet i sjakk for så gjøre det mulige å sirkulere vingene og komme bak fienden for så å dominere slagmarka. Som vi skal se ble dette tatt ifra Normannerne med hvordan terrenget var og hvordan Anglosakseren tok utnytte av dette. For å stadfeste hvor unikt store slag egentlig var vil jeg trekke inn Gillingham der han i 1986 fikk igjennom revolusjonerende tanker med at store slag var en sjelden hendelse. Gillingham påvirket Morillo sin uttalelse om Slaget ved Hastings, som han da beskriver som en usedvanlig kamp på flere måter.⁹⁴ Som jeg skal gå i dybden på seinere.

Våpen og rustning på 1000-tallet

Bayeux-teppet gir oss et unikt innblikk i 1000-tallets utrustning av riddere, hirden og de rekrutterte bøndene brukte i krig. Der Ian Pierre har regnet ut 130 ringbrynjekledde krigere. Ringbrynje er slett ikke noe nytt som ble tatt i bruk under middelalderen. Denne type

---

⁹¹ France, 2006, s. xviii

⁹² Ibid, s. xv

⁹³ Ibid, s. xv

⁹⁴ Ibid, s. xviii

utrustning har vært på markedet i vært fall 800 år.⁹⁵ Som vil si den var også i bruk i årene 200 e.Kr, hvor romerne kalte de for «lorica hamata».⁹⁶ Ringbrynje er laget av hundrevis av små ringer som er satt sammen i å forme ei t-skjorte eller en skjorte av metallringer.⁹⁷ Sammen med sine hjelpere klarte håndverkerne å gradvis sette sammen ringbrynjen til å bli en fullstendig skjorte, hvor om det var nødvendig kunne de bearbeide og innarbeide teknikker som kunne ekspandere hvor det var nødvendig.⁹⁸ Bayeux-teppet viser oss at på endene av skjorten, rundt halsen og armene er det tegn til å være noe form for stoff, enten lær eller tøy, som var der for å unngå gnaging. Sammen med ringbrynjen er det også ei form for brynje-hette, hvor nesten alle som bruker ringbrynje i Bayeux-teppet har på seg, sammen med hjelmen. Dette var nok svært gunstig i å beskytte nakke, hals og hode generelt.⁹⁹ Under denne hetta og hjelmen var det nok nødvendig å ha noen form for pansring for å avfeie sjokket som ble brakt igjennom slagene mot hode, der det var nødvendig å bruke ei annen form for hette som var laget av tøy.

Det var ikke bare overkroppen som var beskyttet heller, føttene var også beskyttet, men på en litt annen måte. Riddere på hest hadde en lengre ringbrynje som splittet i midten, foran og bak for å ikke hindre mobilitet på hest.¹⁰⁰ De fleste brukte nok en form for bukse som var på lagvis for å gi litt beskyttelse som var bundet med lær.¹⁰¹ En ting som er en nyoppfinnelse er hva som kalles «mail-chausses», som er en form for ringbrynje i bukseform, men bare to personer er avbildet med dette, og Bayeux-teppet er et av de tidligste avbildningene av denne form for rustning.¹⁰² Hvor utbredt ringbrynje var på denne tiden? Det er ikke lett å svare på, siden det er ikke noen funn gjort av 1000-1300-tallets ringbrynjer som har overlevd.¹⁰³ Som gjør det svært vanskelig å stadfeste hvor utbredt det var, det vi vet er at det krevde ikke så mye material, men tidskrevende å lage. I å beskytte bæreren av brynjen ga den to store fordeler i kamp. Først så hemmer den ikke mobilitet og er langt lettere enn de fleste forstår. Ringbrynjene er ikke mer 10-12 kg fordelt på hele overkroppen, den holdes også på plass med et belte rundt midjen.¹⁰⁴ For å så fjerne mer av vekten.

---

⁹⁵ Pierce, 1987, s. 237

⁹⁶ DeVries, 1999, s. 199

⁹⁷ Ibid, 1999, s. 199

⁹⁸ Pierce, 1987, s. 238

⁹⁹ Ibid, 1987, s. 238

¹⁰⁰ Pierce, 1987, s. 238

¹⁰¹ Ibid, s. 239

¹⁰² Ibid, s. 239

¹⁰³ Ibid, s. 239

¹⁰⁴ Ibid, s. 240

Det å bruke denne utrustningen er slett ikke et problem av en gjennomsnittlig person.¹⁰⁵ Dette er med tanke på at dagens standardutstyr som forsvaret bruker er langt tyngre. Den andre fordel er at den beskytter mot de fleste våpen, alt fra stikk, kutt og slag har den en viss motstand mot, men man er ikke uovervinnelig. Bayeux-teppet viser oss at danskeøksa var en terror på slagmarka, som ikke hadde store problemer med å felle ned hester og det å komme seg igjennom ringbrynjen var ingen problem. Dermed kan man si med nok kraft kunne de fleste våpen komme seg igjennom rustningen. Piler, spyd og andre våpen kunne skille og bryte seg igjennom ringene og penetrere seg igjennom. Derfor var det viktig å ha på seg noe som kunne absorbere en del av sjokket som kom med de ulike angrepene man ble utsatt for. Dette var da en form for polstring. I likhet med hetten man hadde på seg under hjelmen og brynje hetta.

Igjen så er Bayeux-teppet en verdifull kilde i å vise oss hvordan hjelmene så ut. De er kjegleformet med en bred nese beskyttelse som strekker seg ned langs nesen. Den har også fått navnet «Norman-hjelmen» og «Nostrile-helmet». Grunnet dens godt gjenkjennelige nesebeskyttelse og var godt utbredt i Normandie. Denne hjelmen satt ikke bare på hodet, den hadde også lærbinding som gikk langs kinnene og under hakka.¹⁰⁶ Denne hjelmen har eksistert siden sein-romersk tid og var godt brukt (i modifisert tilstand) helt frem til 1300-tallet.¹⁰⁷ Enkel i design med hvordan den er satt sammen av metallplater i å forme kjegle-formen. Ikke la lure av den primitive designet. Disse hjelmene ble ikke brukt i så lang tid grunnet at den var lett å lage. Med dens form kunne den avverge dødelige slag mot hodet, med å sende slaget ut til siden.¹⁰⁸ Slike design blir også brukt i modernetid med moderne hjelmer som brukes av militæret. Skudd kan bli sendt til siden med hvordan hjelmen er designet.

Om man skal støtte seg igjen på Bayeux-teppet i hvilket skjold som ble brukt, kan man nevne to forskjellige skjold. Du har det «typiske viking skjoldet» som man kan se brukes av noen Anglosaksiske, og man har «kite-skjoldet» grunnet dens likhet med hvordan flygende drager ser ut som. De som ble mest brukt er den mer beskyttende «kite-skjoldet» hvor den dekket store deler av kroppen, også føttene til en viss grad. Ble også brukt på hest som til fots. Selve hovedvåpenet til både Anglosaksiske styrkene og Normannerne er ulike. Med å se på Hirden så ser vi at flere bruker den beryktede danskeøksa, noen bruker spyd og vi har de som bruker sverd. De «vanlige» soldatene eller de som har blitt innkalt til å kjempe/rekruttert, Disse ble

---

¹⁰⁵ DeVries & Smith, 2012, s. 64

¹⁰⁶ Ibid, 2012, s. 65

¹⁰⁷ Pierce, 1987, s. 241

¹⁰⁸ Ibid, s. 243

også kalt for fyrden kan vi se bruker en kombinasjon av spyd og skjold sammen. Som passet perfekt til deres formasjon som besto av å linke skjold til skjold. De ble også trent i å bruke danskeøksa, hvor den også ble et standard våpen for fyrden i likheter med hirden.¹⁰⁹ Effektiviteten økte grunnet organisasjonen og trening av den Anglosaksiske armeen.¹¹⁰ Riddere under William kan vi se bruker i likhet med Hirden en varierende mengde våpen. Nesten alle har sverd hengende på sin hoft, men de bruker enten et spyd/lanse eller en stridsklubbe som et hovedvåpen der de bytter til sverd når spydet brekker eller de befinner seg i en posisjon hvor sverdet er mer gunstig. Man kan heller ikke glemme hvordan sverdet ble også brukt som statussymbol. Det kostet mer enn alle de andre våpnene tilgjengelig, og krevde mer material å lage sammenlignet et spyd og ei øks. Dette er spesielt med mengden metal man krevde å lage et sverdblade kontra en spydspiss.

Generelt sett så ser vi at Norman riddere er mer uniform enn Hirden, hvor hirden bruker ulike våpen sammen med resten av Hirden. Et eksempel på dette med hvordan Ian Pierre kommer frem med interessante tanker i sin tekst om «Arms, Armour and Warfare in the Eleventh century». Hirden kjempet i en gruppe som kompenserte hverandres svakheter, som kan være en grunn til hvorfor Hirden var så formidabel.¹¹¹ Danskeøksa er jo et to hånds våpen som kan utsette seg selv til fare når man skal inn for å gjøre et angrep, da kan vi tenke oss at det er svært betryggende å ha både en på venstre og på høyre-side med skjold som beskytter deg. Riddere er noe som vi forbinder med en hesterytter. I realiteten så kjempet riddere til fots som til hest i forbindelse med situasjonen de befant seg i.¹¹² De kunne jo ikke storme slott på en hest! Dermed så er det realistisk å tenke at de kjempet til fots like ofte som på hest. Man kan ikke undervurdere et tungt infanteri. Dette har Hirden vist oss i å være en fordel på slagmarka igjennom vikingtiden, Slaget ved Stamfordbrua og Slaget ved Hastings. Selv om Bayeux-teppet viser oss at det er bare kavaleri og bueskyttere på William sin side, så er nok dette bare en visuell tilfredsstillende måte å visuelt vise forskjellen på Normannerne og Anglosaksiske strykene på.

Faktorer som spilte inn i en Norman-seier over Anglosakserne

Nå som vi har sett på Bayeux-teppet og mulige tolkninger av hva som skjedde sammen med hendelsesforløpet. Er det nå på tide å dra ut noen av hendelsene å poengtere hvorfor disse var

---

¹⁰⁹ DeVries & Smith, 2012, s. 16

¹¹⁰ Ibid, s. 16

¹¹¹ Pierce, 1987, s. 246

¹¹² France, 2006, s. xv

konsekvent for å fremme en Norman-seier over England. Skal ta for meg disse hendelsene kronologisk, i den grad vi har kronologi på dette.

Harald Hardråde og 1066

Når man går igjennom Bayeux-teppet så er det ingen form for nevning av en viktig aktør for året 1066. Denne personen befant seg i nåtidens Norge og hadde etablert sin makt i Norden etter en lang tid i eksil siden 1031. Denne personen var Harald Hardråde, viking sjelen selv, veteran fra Kyivriket og ex leder av Varangergarden til keiseren i Bysants.¹¹³ Fortellingen som Bayeux-teppet prøver å fremstille så seg unødvendig i å nevne Harold og Tostig som invaderte England fra Nord.¹¹⁴ Hvorfor en så viktig hendelse blir oversett kan være av flere grunner. En av de kan være for å undergrave ideen om at William sin seier trengte hjelp fra en annen part i å ta England, som ville og kunne ha gjort hans krav mindre rettmessig. Den andre kan være at det gikk i strid med hvilken narrativ forfatter prøvde å få frem i sin fortelling om Norman-invasjonen. Hvor sannsynligheten er at begge disse grunnene var faktorer som spilte inn i forfatters valg om å utelukke dette temaet.

Det vi får vite av C-versjonen av Anglosaksiske-krønikerne er at Harold sammen med sin arme var stasjonert i Sør-England og at flåten var i full mobilisering i et avventet angrep fra Normandie, sommeren 1066.¹¹⁵ Dette er også hva WP nevner; «Harold meanwhile, ready to give battle on land or sea, spread out a vast army over the greater part of the sea-coast».¹¹⁶ Den 8 september hadde Harold ikke nok mat i å holde hæren og flåten mobilisert i beredskap lenger, og var dermed nødt til å sende troppene hjem. De neste to ukene var det ingen spesifikk beredskap utenom at de ventet et angrep fra sør, men til Harold's overraskelse ifølge C-versjonen så gjorde Harald Hardråde et overraskelsesangrep og invaderte i York hvor vi får Slaget ved Gate Fulford på den 20. september.¹¹⁷ Dette setter i gang en av historiens raskeste marsjer, Harold marsjerer nord fra London og samler hæren sin i Tadcaster den 24. september for så å overraske og tar Harald Hardråde og Tostig på senga ved Slaget ved Stamfordbrua den 25. september.¹¹⁸ *Heimskringla* er den eneste detaljerte fremstillingen av slaget som gjør det vanskelig å sette ord på hva som skjedde under dette slaget og man må være kritisk med tanke på at dette ble skrevet en god del tid etter selve hendelsen.¹¹⁹ Men WM nevner den kjente

---

¹¹³ Musset, 2005, s. 78

¹¹⁴ Musset, 2005, s. 79

¹¹⁵ Brown, 1980, s. 7

¹¹⁶ Davis & Chibnall, 1998, s. 107

¹¹⁷ Ibid, s. 7

¹¹⁸ Ibid, s. 7

¹¹⁹ Ibid, s. 8

hendelsen som foregår på Stamfordbrua med den enslige vikingen som holder hele armeen tilbake; «...but the victory of such a large and powerful force was interrupted for many an hour (a thing posterity may hardly believe) by a single Norwegian, who is recorded to have taken his stand at the entry to the bridge called Stamford Bridge...».¹²⁰ Harold sin raske marsj nord og militærledelse brakte frem en rask seier i York, men han hadde svært lite tid på å forberede seg til neste store slag.

Slaget ved Hastings

Tid er noe man har knapt når man blir angrepet av to invasjonsstyrker fra to kompetente militærledere i kort suksesjon av hverandre, først med Harald Hardråde og deretter William av Normandie. Harold brukte om lag 13 dager på å gjøre den akkurat samme turen sørover og samle styrkene sine igjen å marsjere til Hastings.¹²¹ Ifølge E-versjonen av Anglosaksiske krønikeren og Florence av Worcester. Begge kildene stadfester at Harold brukte den absolutte minimaletiden på å samle armeen sin for å møte William til kamp. Dette var trolig for å gjøre noe i likhet som hadde gjort mot Harold Hardråde.¹²² Samtidig som William holdt på å plyndre i Sør-England i å få frem et avgjørende slag med Harold. Dette var på bekostning av å ikke fullstendig samle armeen før han satte ut på marsjen til Hastings. Dette er hva E-versjonen av Anglosaksiske krønikerne sier, at han ikke ventet til hele armeen ble samlet og ifølge Florence av Worcester var armeen bare halvveis fullkommen når han satte ut på marsjen.¹²³ Dermed møtte begge partene i et opphøyd landskap hvor Harold tok høyden i en defensiv formasjon som innebar å lenke skjoldene sammen i å forme skjoldmuren/skjoldveggen/skjoldborgen.¹²⁴ Normannerne tok opp offensiv posisjon i nederkant av høyden, hvor de gjorde seg klar til kamp. Terrenget var ikke i favør til å dominere motstanderen med mobiliteten til riddere på hest. WP beskriver formasjonen til William før kampen relativt godt, dette fikk han nok vite i etterkant av slaget for han var ikke til stede selv. Formasjonen var i tre linjer, fremst med bueskyttere. Den andre linjen besto av tungt infanteri, som kan bare være en ting; riddere til fots, der den tredje besto av riddere til hest.¹²⁵ Akkurat nå høres det ikke spesielt komplisert ut, men som vi skal se nærmere på blir dette til et mer komplisert slag som varte så lenge solen er på himmelen.

---

¹²⁰ Mynors et al., 1998, ii.228.10

¹²¹ Brown, 1980, s. 8

¹²² Ibid, s. 8

¹²³ Ibid, s. 8

¹²⁴ Davis & Chibnall, 1998, s. 129

¹²⁵ Ibid, s. 127

En grunn til hvorfor Slaget ved Hastings blir sett på som en svært uvanlig kamp er grunnet hvor lenge den varte der ingen av sidene brøt før helt på slutten av slaget. Hvordan var dette mulig? De fleste slagene ble konkludert på noen få timer, hvor dette slaget varte så lenge sola skinner på himmelen. WP beskriver kampens varighet med dette; «So a combat of an unusual kind began, with one side attacking in different ways and the other standing firmly as if fixed to the ground».¹²⁶ Stephen Morillo med teksten sin; «*Hastings: an unusual battle*» påpeker slagets unike hendelser. Det første unike med dette slaget var hvor lenge den endte opp med å vare, og det andre er to faser som skiller seg ut.¹²⁷ Det som ikke kommer frem godt nok i Bayeux-teppet er hvor begge armeene skulle til å bryte tidlig i slaget. Normannerne trodde at William hadde dødd i første sammentreffet og var på vei til å trekke seg tilbake fra fronten. Der vi får høre at William tar av seg hjelmen i å bevise at han fortsatt var i livet. Dermed så samler han armeen i å gjøre et motangrep mot Anglosaksiske armeen som hadde startet en full fremmarsj og holdt på å løpe ned flyktende Normannere.¹²⁸ Her er hvor den andre fasen starter. William satte i gang et motangrep, og prøvde å overmanne Anglosaksiske posisjonen som nå var i mindre organisert tilstand. Ulike enheter hadde løpt ut av formasjonen i å forfølge flyktende Normannerne. Dette motangrepet endte med å bli stoppet; «Thus passed the moment when most battles would have been won – one side panics and flees, or one side panics, rallies and then the other side breaks».¹²⁹

Med at begge armeene holdt stand, med at ingen ga etter, satte i gang en lang og utmattende kamp om hvem som ga etter først. Sånn jeg ser det, var dette en kamp om hvem som ga etter først mellom spydet som er Normannerne og hvor Anglosakserne er skjoldet som holder stand. Ingen av disse strykene viste noen form for retrett, kan man bare si er på grunn av deres skyhøye lojalitet til hver sin leder og deres vilje. Dermed kan man på en måte argumentere for at ingen av disse besto av uerfarne tropper, men av erfarne soldater som viste hva som sto på spill og holdt stand.

Hvordan hadde Normannerne mulighet til å gjøre et motangrep, når hele venstre flanken deres var på retrett? Under denne hendelsen på slagmarka så brøt høyre flanken til Harold ut av formasjon og løp ned Normannerne som flyktet. Med at de brøt formasjon og forlot fordelene sin med terreng og selve formasjonen gjorde slik at Normann-kavaleriet kunne utrydde denne Anglosaksiske enheten. Dette var da ikke mulig å gjøre med resten av Anglosaksiske armeen

---

¹²⁶ Davis & Chibnall, 1998, s. 133

¹²⁷ Morillo, 1990, s. 96

¹²⁸ Ibid, s. 96 & Ibid, s. 131

¹²⁹ Ibid, s. 96

som fortsatt holdt formasjon.¹³⁰ Om så hele den Anglosaksiske armeen hadde holdt formasjon og gjort en kontrollert fremmarsj sammen, da hadde nok ikke kavaleriet hatt like stor mulighet i å plukke ut enkelte enheter. Dermed hadde det vært vanskelig å utfordre Haralds «Densatium Progredientes» (Tett fremmarsj).¹³¹ En interessant tanke som David Douglas har innen dette teamet er at en av grunnene til hvorfor Haralds sin fremmarsj ble hindret/stoppet. Er grunnet at han ikke klarte å innstille disiplin i å holde tilbake troppene som brøt formasjonen på sin høyre flanke.¹³²

Hvorfor han ikke klarte å innstille disiplin kan være grunnet hierarkiet innen hær-strukturen fikk problemer med døden til Jarl Gyrrh og Leofwine. Døden til disse to brødrene er også vist i Bayeux-teppet. Med denne tanken så kan det bety at forfatteren bak Bayeux-teppet skjønnte problematikken for Anglosakserne med deres død i kampen og dermed ville vise det i sin fortelling om året 1066. Døden til disse brødrene er plassert i ulike sekvenser av kampen av ulike primærkilder, men et mulig sted og tidspunkt er vist i Bayeux-teppet. Hvor deres død er plassert i starten av hvor den fremmarsjen skulle ha funnet sted og kan være en av faktorene for at den feilet.¹³³ Dermed mislyktes de i å opprettholde formasjonen Anglosakserne hadde under etterfølgelsen av Normannerne grunnet manglende ledelse. Til og med WP nevner at ledelsen for Anglosaksiske armeen hadde blitt redusert, hvor en relativ del av aristokratiet hadde blitt felt i kamp.¹³⁴ En annen måte å se på dette er at det her var siste mulighet Anglosakseren hadde i å gjøre et effektivt motangrep mot Normannerne med tanke på manglende ledelse som kunne ha utført dette.¹³⁵

Anglosakserne holdt stand, selv om det var manglende ledelse i å utføre ordre. Det som var målet for resten av slaget var å holde stand, for de kunne vinne med å få et uavgjort slag. Det kunne ikke William akseptere, for det var det samme som å tape. Harold kunne tilkalle forsterkninger England selv, mens William måtte kalle på forsterkninger som måtte krysse den Engelske-kanalen for å få nye tropper og utstyr til å drive krig. Dette kunne ha vært et svært vanskelig logistisk problem med tanke på den Anglosaksiske-flåten. Før solen gikk ned så ble Harold drept, hva som tok hans liv er omdiskutert. Noen mener det var en pil i øyet, noe symbolsk med tanke på ideen om han som edbryter. Dette er da hva Bayeux-teppet

---

¹³⁰ Morillo, 1990, s. 99

¹³¹ Ibid, s. 99

¹³² Ibid, s. 99

¹³³ Morillo, 1990: 99

¹³⁴ Davis & Chibnall, 1998, s. 137

¹³⁵ Morillo, 1990, s. 100

«viser», men hvor det vises at han holder en pil som er i øyet, har blitt påvist som en restaurasjon. På denne scenen kunne han likeså godt holdt tak i et spyd over hode. Andre kilder derimot nevner han faller for et sverd til låret og blir drept på den måten. Med hans død så brøt resten av Anglosaksiske armeen etter en lang og utmattende strid som varte i flere timer.

Vær og vind, og «The Lucky Bastard»?

Faktorene i å vinne befant seg ikke bare på slagmarka, men også utenfor, hvor andre aspekter er med på å spille inn. For å poengtere hvor viktig flaks er, og gi noen gode eksempler på hvorfor den senromerske skribenten og Hewitt skriver er så sentralt for 1066. Må man ta en titt tilbake med invasjonen av England og se på hvordan været var, og hvilken effekt det hadde på sluttspillet.¹³⁶ WP nevner at William satte fast i ca. en måned ved Dives i vente med at været skulle snu til hans favør. Når de først prøvde å seile over den Engelske-kanalen ble de drevet østover fra en sterk vind fra vest, hvor de så landet i Saint-Valery.¹³⁷ Når de først fikk medvind så klarte de å lande uhindret i Pevensey, siden Harold var opp nord i Yorkshire og kjempet mot sin bror Tostig og Harald Hardråde.

Hadde Harold fortsatt vært i Sør-England og kunne utfordre William sin landing, hadde det vært en helt annen historie. Soldater som hadde vært et døgn til sjøs, kanskje noen sjøsyke også. Som måtte ha kjempet seg til land, først igjennom den Anglosaksiske flåten og deretter på land, infanteri mot infanteri. Ikke snakk om at de kunne ha landet hestene for så å kunne tatt de i bruk under kampen. En stor sannsynlighet for at en del hadde kommet til å drukne. Spesielt om de var bekledd i ringbrynje og kjempet der det var en viss dybde på vannet og de falt over bord. Med at han hadde vær og vind på sin side ankom han England som nr.2. For dette ble en vesentlig fordel og William slapp unna et større sjøslag for å sikre seg et brohode for sin invasjon. Så det er ikke rart at historikeren John Gillingham har gitt William kallenavnet; «The Lucky Bastard».¹³⁸ Dette er ikke bare grunnet at han var heldig med været, men også grunnet selve Slaget ved Hastings. Hvor J. H. Round sammenligner kampen med Waterloo, men uten prøyssere, store tap på begge sider.¹³⁹

---

¹³⁶ Davis & Chibnall, 1998, s. 109

¹³⁷ Ibid, s. 103

¹³⁸ Hagger, 2012, s. 54

¹³⁹ Hagger, 2012, s. 54

Konklusjon

I lys av de kontinentale kildene sammen med Bayeux-teppet har jeg nå forklart situasjonen rundt 1066. Hvor det ikke bare har blitt redegjort for, men også diskutert og drøftet rundt ulike aspekter ved å gi Bayeux-teppet, den verdigheten den fortjener som en uvurderlig ikonografisk kilde om selve 1066, og i å vise utrusting som ble brukt på 1000-tallet. Jeg skulle gjerne ha utdypet mer om Bayeux-teppet for det er et mesterverk i mine øyne, men det må komme i en seinere anledning. Jeg startet med veien frem mot 1066, hvordan Edward Bekjenneren kom til makta, for han var en svært sentral aktør for hvordan året 1066 ble et komplisert år. Han hadde to mulige arvtagere som kunne bli akseptert av den Anglosaksiske eliten for å bli konge. Disse var Harold og William, hvor begge var innflytelsesrike ledere, den ene kom til å beskytte England og hans krav på tronen, mot den andres invasjon som også hadde krav på denne tronen. William, ved hjelp av vær og vind, landet som nr. 2 i England. På samme tid ble Harold avledet, og marsjerte nord til York for å kjempe mot sin bror Tostig, og den daværende kongen av Norge Harald Hardråde.

Med vær og vind ble William holdt igjen i Normandie, mens Harold ble svakgjort av Hardråde og avledet. Dette førte til at William landet uhindret i Pevensey Bay. Det er nesten umulig å forklare denne situasjonen på en annen måte enn ved flaks. Han hadde også nok tid til å lage brohode, i form av å bygge slott i både Pevensey og Hastings. Dermed hadde han sikret seg to steder hvor han kunne oppholde forsyninger, båter og hvor han kunne trekke seg tilbake om det ikke gikk etter planen. Dette igjen, stadfester hva jeg i min del om krigføring, forklarte om hvordan slott ble brukt ikke bare defensivt, men også offensivt. Under selve slaget fikk jeg frem, med hjelp av Morillo fremhevet jeg Slaget ved Hastings unike sider, lengde av slaget, og hvor begge parter holdt på å bryte tidlig, men begge armeene holdt stand. Slaget falt i favør til William med døden til Jarl Gyrrh og Leofwine, og hemmet militær hierarkiet, som gjorde at Harold ikke hadde mulighet til å gjøre noe annet enn å fokusere på forsvar. Dermed utviklet slaget seg til å bli en kamp om viljer mellom de to partene, avsluttet ved hvem som brøt først. Døden til Harold symboliserer Anglosaksisk nederlag, hvor de ikke lenger hadde noen til å opprettholde deres moral. Dermed ble det Norman-seier, og England fikk en Normanner på tronen. Til slutt vil jeg fremheve den senromerske skribenten Publius Flavius Vegetius Renatus og Hewitt skriver om krigføring, og det lyder slik; hvor i kamp, kan flaks spille en større rolle enn tapperhet.

Litteraturliste

- Brown, R. A. (1980). The Battle of Hastings. *Anglo-Norman Studies*, **3**, pp. 1-21, 197-201.
- Chibnall. M. (Red.). (1969). *The Ecclesiastical History of Orderic Vitalis Voll II*. The Clarendon Press. London.
- Davis R, H, C. (Red.). & Chibnall M (RED). (1998). *The Gesta Guillelmi of William of Poitiers*. Oxford University Press. New York
- DeVries, K. (1999). *The Norwegian Invasion of England*. The Boydell Press, WoodBridge.
- DeVries, K. & Smith, R, D. (2. utg. 2012). *Medieval Military Technology*. University of Toronto Press Incorporated. North York.
- France, J. (Red.). 2006. *International Library Of Essays on Military History Medieval Warfare 1000-1300*. Ashgate Publishing Limited. Hampshire.
- Hagger, M. (2012). *William King And Conqueror*. I. B. Tauris & Co. Ltd. New York.
- Lewis, M, J. (Red.), Owen-Crocker, G, R. (Red.). & Terkla D. (Red.). (2011). *The Bayeux Tapestry: New Approaches Proceedings of a Conference at the British Museum*. Oxbow Books, Oxford, UK.
- Luna, S, P. (03.07.2020). *Hardeknud av England og Danmark*. Store Norske Leksikon. Hentet fra: [https://snl.no/Hardeknud - av England og Danmark](https://snl.no/Hardeknud_-_av_England_og_Danmark)
- Lunga, P, S. (13.12.2021). *Godwin*. Store Norske Leksikon. Hentet fra: <https://snl.no/Godwin>.
- Morillo, S. (1990). *Hastings: An Unusual Battle*. *Haskins Society Journal*, **2**, pp. 95-103.
- Musset, L. (2005) *The Bayeux Tapestry*. The Boydell Press. Woodbridge, UK.
- Mynors R. A. B. (Red.), Thomson R. M. (Red.). & Winterbottom M. (Red.). (1998). *William of Malmesbury Gesta Regum Anglorum Volum I*. Oxford University Press. New York.
- Pierce, I. (1987). *Arms, Armour and Warfare in the Eleventh Century*. *Anglo-Norman Studies*, **10**, pp. 237-57.

